

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภิญโญ สาร (2526) ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ดังนี้

การศึกษาคือ กระบวนการการพัฒนาศักยภาพด้านจิตใจ นิสัย และคุณสมบัติอย่างอื่น กระบวนการศึกษา เป็นเพียงเครื่องมือที่คนรุ่นหนึ่งให้แก่คนอีกรุ่นหนึ่ง เครื่องมือนี้ถ้าไม่นำมาใช้ จะไม่เกิดประโยชน์อันใด นอกจากนี้การศึกษายังเป็นเครื่องมืออันสำคัญของรัฐในการสร้างความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพลเมือง เพื่อให้เกิดความมั่นคงของรัฐ ตามที่รัฐต้องการในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง

ปวย อังภากรณ์ (2513) จุดประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่ออบรมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรมเป็นพลเมืองที่ดี มีความคิดชอบ ทักษะและประพฤติชอบ
2. เพื่ออบรมให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักบำรุงสติปัญญาให้เจียบแหลมเพื่อธำรงวิชาการให้แตกฉาน และลึกซึ้ง เพื่อนำมาเป็นประโยชน์แก่ตนและประชาชน
3. เพื่ออบรมนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถเพื่อใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพะ เลี้ยงชีวิตของตน และครอบครัวได้ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น

พระราชวรมณี (2530) กล่าวว่า การศึกษาเป็นการแนะนำและฝึกฝนพัฒนาคนให้รู้จัก ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง เมื่อดำเนินชีวิตถูกต้องก็มีความสุข การศึกษาที่ถูกต้อง จึงต้องทำให้คนมีความสุข หรือรู้จักที่จะทำตนให้มีความสุข

จากการนิยามความหมายของการศึกษาของนักวิชาการหลายคนเราจึงพอสรุปได้ว่า นอกจากโรงเรียนจะให้ความรู้แก่นักเรียนแล้ว ยังมีหน้าที่อบรมคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบอีกด้วย

ในเรื่องที่ว่าโรงเรียนควรมีหน้าที่อย่างไรนั้น นรมล เปลี่ยนจรูญ (2530) กล่าวว่า มีข้อสังเกตที่ว่า สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีโอกาสสร้างประสบการณ์ที่ไม่ดีให้แก่เด็กวัยรุ่นได้อย่างไรบ้าง ทั้งนี้มักจะมองปัญหาว่า การอบรมปลูกฝังบุคลิกภาพถูกกระทำโดยสถาบันการศึกษามากขึ้น คือ แบ่งภาระหน้าที่ของครอบครัวตั้งแต่วัยเด็ก (formative years) ถือเป็นระยะที่มีความสำคัญมาก คือ ช่วงก่อนรู้ความและหลังรู้ความเป็นช่วงวิกฤตมาก สถาบันการศึกษาจึงมีหน้าที่แทนสถาบันครอบครัวในการอบรมสั่งสอน ทัศนคติที่ยึดถืออาจจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้รับผิดชอบในสถาบันนั้น ๆ มีข้อจำกัด (qualified) ขนาดไหน จากประเด็นดังกล่าวเป็นที่ถูกเถียงกันในกลุ่มนักการศึกษาเป็นอย่างมากว่า สถาบันการศึกษาควรจะเน้นการสอนทางด้านจริยธรรมกับการสอนหนังสือมากน้อยขนาดไหน ส่วนใหญ่มีข้อคิดเห็นว่า ควรมีหน้าที่รับผิดชอบแทนสถาบันครอบครัว หรือผู้ที่ทำหน้าที่ควรเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่แตกต่างจากครูผู้สอนหรือไม่ เพราะนอกจากจะเป็นเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพแล้วสถาบันการศึกษายังเป็นสถาบัน ที่เด็กนักเรียนสามารถรับสิ่งขัดแย้งที่ขาดจากบ้านได้ ถ้ามองในแง่ดีสถาบันการศึกษาจะเป็นแหล่งที่ช่วยแก้ไขปัญหาทางบ้าน คือ นักเรียนได้มีครูดี เพื่อนดี ถ้ามองในแง่ไม่ดีนักเรียนอาจจะระคายเคืองที่ได้รับประสบการณ์ที่ไม่ดีในสถาบันการศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน ก็มีผลต่อการกระทำผิดเช่นกัน เด็กนักเรียนที่ล้มเหลวจากการศึกษามักจะแยกตัวออกมา เช่น แยกตัวออกจากโรงเรียนที่ดี มาอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ดี เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันการศึกษา อาจถูกมองว่าไม่ได้ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนคือ เป็นสถาบันที่มุ่งเน้นทางด้านวิชาการ ขาดตัวอย่างที่ดี

ปัญหาในปัจจุบันคือปัญหาวัยรุ่นกับยาเสพติด จากแนววิจัยของ วิณา นนทพันธุ์วาทยักกล่าวว่า ในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้สำรวจเมื่อ พ.ศ.2533 พบว่ามีนักเรียนมัธยมศึกษาชายในทางที่ผิด จากการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษา 50 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 30,097 คน มีนักเรียนเสพยาประเภทต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

บุหรี่ยี่	จำนวน	5,335 คน	คิดเป็นร้อยละ	35.60
สุรา	จำนวน	4,889 คน	คิดเป็นร้อยละ	32.62
สารระเหย	จำนวน	2,699 คน	คิดเป็นร้อยละ	18.01
กัญชา	จำนวน	684 คน	คิดเป็นร้อยละ	4.56
ยากระตุ้น	จำนวน	637 คน	คิดเป็นร้อยละ	4.25
เหล้าแห้ง	จำนวน	265 คน	คิดเป็นร้อยละ	1.77
ยากล่อมประสาท	จำนวน	213 คน	คิดเป็นร้อยละ	1.42

ในกระท่อม	จำนวน	515 คน คิดเป็นร้อยละ	1.01
ผืน	จำนวน	54 คน คิดเป็นร้อยละ	0.36
เฮโรอีน	จำนวน	32 คน คิดเป็นร้อยละ	0.21
มอร์ฟีน	จำนวน	29 คน คิดเป็นร้อยละ	0.19

ในส่วนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในเรื่องนี้ คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง ซึ่งบุคคลที่สำคัญที่จะทำงานในเรื่องนี้ได้ประสบความสำเร็จคือ ครู-อาจารย์ จากคำกล่าวของ สุภัตรา สุภาพ (2528) กล่าวถึงในส่วนของโรงเรียนว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อนักเรียนในวัยนี้มาก เพราะวัยรุ่นบางคนไม่กลัวพ่อแม่ แต่เกรงใจครูอยากให้นักครูรักอย่างให้นักครูชม ครูจึงควรเรียนรู้จิตวิทยาเด็ก หรือมีใจเมตตา เป็นมิตรต่อเด็ก ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาอย่างละมุนละม่อม เพื่อให้เด็กมีสติมีเหตุผล และตัดสินใจประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้องควร โดยครูควรระลึกเสมอว่า คนทุกคนไม่เหมือนกัน เด็กทุกคนมีภูมิหลังต่างกัน ความรู้สึกนึกคิด การเรียนรู้ การรับรู้หรือการแสดงออก จึงย่อมแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมของเด็ก ฯลฯ ครูควรเริ่มการศึกษาเด็กจากจุดนั้น (Start Where They are) เพื่อช่วยพัฒนาทั้งกายและใจแก่เด็ก ใด้มีโอกาสเจริญเติบโตให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพเท่าที่เป็นไปได้

แต่จากงานวิจัยของบุคคลต่าง ๆ เช่น

วินัย จินดาวรรณ (2529) ปัญหาที่โรงเรียนส่วนมากเสนอมา คือ ครู-อาจารย์ในโรงเรียนไม่ค่อยให้ความสำคัญ เป็นที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะถ้าครูอาจารย์ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี นักเรียนซึ่งอยู่ในวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังเลียนแบบก็จะได้แบบอย่างที่ไม่ดีติดตัวไปด้วย ผู้บริหารควรชี้แจงให้ครูอาจารย์ทราบถึงความสำคัญในเรื่องนี้โดยอาจจัดให้มีการประชุมอภิปราย เกี่ยวกับลักษณะและคุณสมบัติของครูที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสังคมปัจจุบัน และเปิดอภิปรายกันให้กว้างขวาง

สรสิทธิ์ ศิลป์ศรีกุล (2526) ด้านการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน ผู้บริหารมีความเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดในการบริการกิจการนักเรียน คือ การขาดความร่วมมือจากบุคคลากรในโรงเรียน เป็นสาเหตุทำให้นักเรียนฝ่าฝืนระเบียบวินัย ส่วนครู-อาจารย์ เห็นว่า ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การขาดความร่วมมือจากบุคคลากรในโรงเรียน เป็นสาเหตุทำให้นักเรียนฝ่าฝืนระเบียบวินัย

ศิริวรรณ ยวดยิ่ง (2534) ศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคในการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนโดยส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เช่น ขาดความร่วมมือเอาใจใส่ และรับผิดชอบของบุคคลากรในโรงเรียนทำให้นักเรียนฝ่าฝืนระเบียบวินัย ซึ่งเป็นเรื่อง que ผู้บริหารควรรหาทางแก้ไข

ดังนั้น ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครองจึงมีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ของโรงเรียน

ในปัจจุบันสังคมมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลมาก ทั้งนี้เพราะสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วจนบางครั้งบุคคลในสังคมปรับตัวรับสถานการณ์ไม่ทันขาดการวิเคราะห์ไตร่ตรองรับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงในสังคม ทำให้บางครั้งเกิดค่านิยมผิดๆ เช่น เห็นแก่ความสบายมากกว่า ความถูกต้อง ชอบ ชั่ว ดี ทำให้เกิดปัญหาสังคม (สุมาลี งามสมบัติ 2524) ในสังคมของกรุงเทพฯ-มหานครมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรุนแรงเราจึงควรกำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบในการอบรมดูแลเด็กว่าควรมีคุณสมบัติอย่างไร คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครองเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อความประพฤติของนักเรียนมาก เนื่องจากเป็นผู้รับผิดชอบในการอบรมดูแลนักเรียนในเรื่องความประพฤติกิริยามารยาทและการกระทำในการที่ถูกที่ควร เพื่อนักเรียนจะได้เป็นพลเมืองดีของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู อาจารย์ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู อาจารย์ เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

1. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ
2. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ
3. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

ขอบเขตการวิจัย

1) การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร
 2) การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา และ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ใน กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายการปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ 3 ด้าน โดยศึกษาลักษณะของนักบริหารการศึกษาตามแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534) ในการกำหนดกรอบแนวคิดทางการวิจัย คือ

- 2.1 ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ
- 2.2 ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ
- 2.3 ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการและผู้ช่วยบริหารการทุกฝ่ายของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครอง หมายถึง ผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานด้านปกครองของโรงเรียน

ครู หมายถึง ครู อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียน 1500 คนขึ้นไป

ลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณความดีหรือคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครอง ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านวิชาการ
- 2) ด้านบุคลิกภาพ
- 3) ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีประชากร และกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการทั้ง 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครอง และฝ่ายบริการ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 96 โรงเรียน มีจำนวน 480 คน
2. ครู ได้แก่ ครูอาจารย์ที่ทำการสอน หรือปฏิบัติงานประจำในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ 96 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 14685 คน

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1. กลุ่มผู้บริหาร ประกอบด้วยผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 480 คน
2. กลุ่มครู ประกอบด้วย ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานประจำในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการศึกษา 2535 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 390 คน (Kirjcie and morgan, 1970)

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม มีจำนวนทั้งสิ้น 870 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดผู้บริหาร ชุดของครู ซึ่งมีลักษณะ
 อย่างเดียวกัน

แบบสอบถาม มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ
 เป็นการสุ่มตอบ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ของผู้ช่วยผู้บริหาร
 ฝ่ายปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การสร้างแบบสอบถามได้มาจากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและผลงานวิจัยที่
 เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ หรือคุณสมบัติของผู้บริหารหรือผู้นำ

การแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามในด้านความตรง
 ตามเนื้อหา (Content Validity) สำนวน ภาษาที่ใช้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
 และผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กระทำเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งส่งไปทางไปรษณีย์ หากไม่ได้รับตามกำหนด
 จึงติดตามทางโทรศัพท์ อีกส่วนหนึ่งได้เดินทางไปส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารโรงเรียน ในการพิจารณาตัดสินใจคัดเลือก แต่งตั้ง บุคคลเข้าดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายการปกครองของโรงเรียน กรมสามัญศึกษา
3. ผลการวิจัย จะเป็นแนวทางสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายปกครอง ในการพิจารณาปรับปรุงลักษณะหรือคุณสมบัติของตน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) วิเคราะห์โดยวิธีการหาความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายปกครองทั้ง 3 ด้าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยวิธี t-test

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัยไว้

บทที่ 1 ประกอบด้วย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนียามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอรายงานการวิจัย

บทที่ 2 เอกสาร และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง ลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้บริหาร หรือผู้นำ การแบ่งคุณสมบัติของผู้บริหาร ลักษณะเฉพาะด้านวิชาการ ลักษณะเฉพาะด้านบุคลิกภาพและความสามารถในการปฏิบัติงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

รายการอ้างอิง ประกอบด้วย รายชื่อเอกสาร หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ และอื่น ๆ

ภาคผนวก ประกอบด้วย หนังสือ ขอความร่วมมือในการวิจัย แบบสอบถามเพิ่มการวิจัย เล่าประวัติการศึกษาของผู้วิจัย